

PORADNIK INSTYTUTU ORDO IURIS

PRAKTYCZNE ZAGADNIENIA PRAWNE W CZASACH EPIDEMII COVID-19

ODPOWIEDZI NA NAJWAŻNIEJSZE PYTANIA

ADW. TOMASZ PIOTR CHUDZINSKI, DR MARCIN OLSZÓWKA

PORADNIK INSTYTUTU ORDO IURIS

PRAKTYCZNE ZAGADNIENIA PRAWNE W CZASACH EPIDEMII COVID-19

ODPOWIEDZI NA NAJWAŻNIEJSZE PYTANIA

ADW. TOMASZ PIOTR CHUDZINSKI, DR MARCIN OLSZÓWKA

Edycja pierwsza

stan na dzień 22 marca 2020 roku

Fundacja Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris

„Poradnik Instytutu Ordo Iuris. Praktyczne zagadnienia prawne w czasach epidemii COVID-19
Odpowiedzi na najważniejsze pytania”

Wydanie I, polskie.

Copyright © by Fundacja Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris
Warszawa, 2020.

Autorzy: adw. Tomasz Piotr Chudzinski, dr Marcin Olszówka

Recenzenci: dr Tymoteusz Zych, adw. Jerzy Kwaśniewski

Korekta: dr Tymoteusz Zych, adw. Jerzy Kwaśniewski, Małgorzata Szczepkowska

Opracowanie graficzne: Błażej Zych, Bartek Mortas

Zdjęcia na okładce: Adobe Stock

ISBN: 978-83-948919-6-1

Wydawnictwo: Ordo Iuris

ul. Zielna 39, 00-108 Warszawa

www.ordoiuris.pl , <https://koronawirus.ordoiuris.pl/>

Autorzy oraz Wydawnictwo dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Celem publikacji jest przybliżenie szerokiemu odbiorcy praktycznych prawnych i administracyjnych uwarunkowań towarzyszących stanowi zagrożenia epidemicznego, stanowi epidemii. Autorzy nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie ani za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w poradniku, w szczególności w złożonych stanach faktycznych, które zawsze wymagają indywidualnej analizy ze strony prawnika. Wszelkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

WSTĘP

Szanowni Państwo, Drodzy Przyjaciele Instytutu na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris,

ostatnie wydarzenia związane z rozprzestrzenianiem się choroby COVID-19 wywołanej zakażeniem koronawirusem SARS-Cov-2 oraz wprowadzone przez Sejm i rząd działania zaradcze zmieniły całkowicie życie każdego z nas, naszych rodzin i całej Ojczyzny. Na przykładzie krajów południowej i zachodniej Europy widzimy jednak, do jakiego wzrostu zachorowań i przypadków śmiertelnych prowadziło zlekceważenie przez władze i obywateli rozwijającej się epidemii.

W takich chwilach naturalnie rodzi się w nas obawa o to, co najważniejsze, czyli los osób najbliższych, ale także pełne zaniepokojenia pytania o przyszłość naszych firm i miejsc pracy. Wiele spraw dotąd oczywistych staje się wyzwaniem, od nauki naszych dzieci, przez nowe warunki pracy, po zmiany w funkcjonowaniu urzędów i sądów.

Nie wiemy, jak długo potrwać specjalne środki ostrożności wynikające z wprowadzonych kolejno 13 marca stanu zagrożenia epidemicznego i 20 marca stanu epidemii. Dalej idące restrykcje i ograniczenia, włącznie z przesunięciem wyborów prezydenckich, wiązać się mogą z ewentualnym wprowadzeniem stanu nadzwyczajnego. Dziś wiemy, że przynajmniej do 10 kwietnia 2020 r¹. wydłużone zostaną okresy zamknięcia przedszkoli, szkół i uczelni. Nie jest znany czas zamknięcia niektórych zakładów pracy – większości sklepów w galeriach handlowych, teatrów, kin, obiektów rozrywkowych². Całkowicie zmienia się również forma, w której przyjdzie funkcjonować w najbliższym czasie licznym branżom, jak gastronomia, turystyka, transport, rozrywka, edukacja...

Jesteśmy przekonani, że jak zwykle najlepszym lekarstwem na obawy i niepewność jest rzetelna wiedza podana w usystematyzowany sposób. Dlatego wraz z zespołem Ordo Iuris przygotowaliśmy dla Państwa pierwszą edycję Poradnika Ordo Iuris na czas stanu epidemii. Zawarliśmy w nim odpowiedzi na 25 najczęściej zadawanych nam pytań, w tym:

- Co oznacza wprowadzenie stanu epidemii i czym różni się on od stanu zagrożenia epidemicznego?
- Jakie prawa i obowiązki ma osoba objęta kwarantanną?
- Czy osoba zwolniona i świadcząca wcześniej pracę na podstawie umowy o dzieło może liczyć na jakiegokolwiek wsparcie instytucji publicznych ?
- Czy rodzicowi dziecka, które chodzi do przedszkola albo do szkoły przysługują jakiegokolwiek świadczenia na czas opieki nad dzieckiem?

1 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. z 2020 r. poz. 492)

2 Stosowne zakazy prowadzenia określonego rodzaju działalności zostały wprowadzone na terenie Rzeczypospolitej Polskiej „do odwołania” w związku z wprowadzeniem najpierw dn. 13.03.2020 r. stanu zagrożenia epidemicznego, a w dn. 20.03.2020 r. stanu epidemii.

- Czy i na jakie ułatwienia mogą liczyć przedsiębiorcy?
- Czy zniżkowe uprawnienia studentów i doktorantów w związku z zamknięciem uczelni zostaną przedłużone?
- Które sprawy urzędowe i jak można załatwić przez Internet?
- Co z terminowymi sprawami sądowymi i administracyjnymi?
- Czy przedsiębiorcy mogą renegocjować warunki umów cywilnoprawnych zawieranych z innymi przedsiębiorcami ?
- Czy jest możliwe umorzenie lub odroczenie terminu płatności składek ZUS?
- Jakie są szczegóły rządowych propozycji wsparcia dla przedsiębiorców, których obroty zmniejszyły się i którzy stoją przed perspektywą zwolnień pracowników ?

Jednocześnie uruchomiliśmy **Infolinię Ordo Iuris**, gdzie nasi prawnicy udzielą Państwu informacji i porad w zakresie codziennych problemów prawnych związanych z ogłoszonym stanem epidemii.

Infolinia Porad Prawnych Ordo Iuris czynna jest od 23 marca, od poniedziałku do piątku, w godzinach 11:00 – 17:00 pod numerem telefonu 533 326 803 oraz pod adresem e-mail: koronawirus@ordoiuris.pl.

W naszym zamierzeniu pierwsza edycja poradnika to dopiero początek budowy obszernego kompendium praktycznej wiedzy o funkcjonowaniu prawa i administracji w czasach epidemii koronawirusa. Na podstawie Państwa pytań i problemów zgłaszanych na infolinii będziemy przygotowywać kolejne, aktualizowane edycje poradnika. Jesteśmy przekonani, że w ten sposób wspólnymi siłami zapewnimy naszym Rodakom tak potrzebne dzisiaj źródło pewnej wiedzy i wiążące się z tym poczucie bezpieczeństwa.

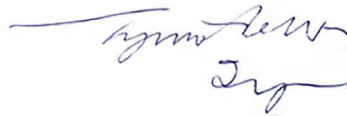
Jeszcze w tym tygodniu ukaże się osobny poradnik adresowany do księży oraz tych wszystkich, którym na sercu leży stosowne do czasów epidemii funkcjonowanie polskich kościołów i parafii, jednocześnie zapewniające wiernym bezpieczny dostęp do sakramentów i praktyk religijnych.

W czasie epidemii najważniejsza jest solidarność. Dlatego zachęcamy państwa do stosowania przedstawionych w tym poradniku regulacji, ale także do okazywania niezbędnej pomocy wszystkim potrzebującym, w tym w szczególności osobom starszym z naszego najbliższego sąsiedztwa.

Z poważaniem,

adw. Jerzy Kwaśniewski
Prezes Instytutu Ordo Iuris

dr Tymoteusz Zych
Wiceprezes Instytutu Ordo Iuris

adw. Tomasz Piotr Chudzinski

dr Marcin Olszówka

adw. dr Bartosz Lewandowski
Dyrektor Centrum Interwencji Ordo Iuris

W związku z dynamicznie rozwijającą się sytuacją epidemiologiczną związaną z szerzeniem się koronawirusa SARS-CoV-2 eksperci Instytutu Ordo Iuris przygotowują kolejne analizy i opracowania, uwzględniające nowe dane. Aby pobrać aktualną wersję poradnika zachęcamy do skorzystania ze strony koronawirus.ordoiuris.pl

Instytut Ordo Iuris może działać wyłącznie dzięki wsparciu Darczyńców. Dlatego jedynie dzięki hojności ludzi dobrej woli nasz zespół profesjonalnych prawników jest w stanie podejmować skuteczne działania w obronie życia, rodziny i najważniejszych wartości, a także służyć wsparciem w nagłych, nieprzewidzianych sytuacjach takich jak właśnie czas epidemii koronawirusa. Dlatego bardzo prosimy Państwa o zaangażowanie w wyjątkową misję Instytutu Ordo Iuris.

**DAROWIZNĘ MOŻNA PRZEKAZAĆ NA KONTO:
32 1160 2202 0000 0002 4778 1296**

**Fundacja Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris,
ul. Zielna 39, 00-108 Warszawa**

**oraz za pomocą przelewów internetowych
Tpay i PayPal (szczegóły na stronie www.ordoiuris.pl)**

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
Pytania i odpowiedzi dotyczące podstawowych kwestii prawnych w związku ze stanem epidemii koronawirusa	9
I. Działania podjęte w celu ograniczenia epidemii	9
1. Czym był wprowadzony 13 marca 2020 r. stan zagrożenia epidemicznego?	9
2. Czym jest wprowadzony 20 marca 2020 r. stan epidemii?	9
3. Jak długo będą występować ograniczenia i kontrole na polskich przejściach granicznych?	10
4. Na czym polega obowiązek poddania się obowiązkowej kwarantannie?	11
5. Jakie ograniczenia wprowadzono w związku z ogłoszeniem stanu epidemii?	12
II. Funkcjonowanie służby zdrowia w trakcie stanu epidemii.	15
6. Czy odbędą się planowane wcześniej zabiegi medyczne i wizyty w szpitalach?	15
7. Czy jeśli w trakcie stanu epidemii upłynął termin planowanego zabiegu to będę musiała ponownie wpisywać się na listę oczekujących i czekać ponownie na swoją kolej?	15
8. Zachorowałem/zachorowałam, ale nie są to objawy zarażenia koronawirusem. Czy przychodnie funkcjonują normalnie?	15
9. Choruję na chorobę przewlekłą. Czy lekarz może wypisać mi receptę na większą ilość leku niż dotychczas? Czy mogę otrzymać receptę bez wychodzenia z domu?	16
10. Co to jest e-recepta i jak ją zrealizuję?	16
III. Sprawy urzędowe i sądowe	17
11. Mam do załatwienia ważną sprawę urzędową. Za niedotrzymanie terminu grozi mi administracyjna kara pieniężna. Czy mogę załatwić tę sprawę zdalnie – przez Internet?	17
12. Dotychczas nie założyłem profilu zaufanego ePUAP Czy mogę to zrobić bez wychodzenia z domu?	17
13. Dostałem wezwanie do stawiennictwa w sądzie w charakterze świadka. Czy posiedzenie odbędzie się? A co z terminem na złożenie apelacji?	18

IV. Uprawnienia konsumentów 20

14. W związku z zamknięciem granic dla międzynarodowego ruchu lotniczego mój lot nie odbył / nie odbędzie się. Czy i jak mogę ubiegać się o zwrot pieniędzy od linii lotniczej? 20
15. W najbliższym czasie miałem/miałam zarezerwowaną zagraniczną wycieczkę za pośrednictwem biura podróży. Czy mogę z niej zrezygnować i ubiegać się o zwrot pieniędzy? 21
16. W związku ze stanem zagrożenia epidemicznego / stanem epidemii kino odwołało seans filmowy, na który wcześniej nabyłem bilet. Co zrobić, gdy usługodawca odmawia wykonania usługi i zwrotu pieniędzy? 22
17. Moja legitymacja studencka jest ważna do 31 marca 2020 r. Czy od kwietnia będzie trzeba płacić 100% ceny biletu na przejazd komunikacją miejską, koleją lub autobusem? 22

V. Prawa i obowiązki pracowników i pracodawców 23

18. Prowadzę jednoosobową działalność gospodarczą – kierowca taksówki. Moje przychody załamały się. Czy mogę liczyć na zwolnienie ze składek ZUS do czasu jak sytuacja gospodarcza wróci do normy? 23
19. Na jakie inne wsparcie państwa polskiego mogę liczyć w związku z pogorszeniem się mojej sytuacji gospodarczej? 23
20. Jakie wsparcie rządu obejmuje tzw. Tarcza Antykryzysowa? 24
21. Czy jako przedsiębiorca w inny sposób mogę polepszyć swoją sytuację gospodarczą w dobie nadchodzącego kryzysu gospodarczego? 25
22. W aktualnej sytuacji, w związku z brakiem dostępu do określonych towarów oraz zwolnieniami zdrowotnymi moich pracowników, nie jestem w stanie zrealizować zlecenia / wykonać dzieła / wykonać prac budowlanych. Czy jest możliwa renegecja warunków i terminów umowy? 26
23. W moim zakładzie pracy pracujemy na tzw. open space. Pracodawca boi się, że w zakładzie pracy będzie szerzyć się epidemia koronawirusa. Czy zgodne z prawem jest nakazanie pracownikowi świadczenia pracy zdalnej? Czy jako pracownik mogę zażądać od pracodawcy możliwości wykonywania pracy zdalnej zamiast osobistego stawiennictwa w biurze? 27
24. Jestem rodzicem dziecka, które uczęszcza do szkoły podstawowej. Czy przysługuje mi płatne zwolnienie z pracy na czas opieki nad dzieckiem? 27
25. Jestem zatrudniony na umowie o dzieło. Pracodawca zrezygnował z moich usług, a ja zostałem bez wynagrodzenia. Nie stać mnie na płatność rat kredytu hipotecznego. Czy mogę wnioskować o „wakacje kredytowe”? 28
26. Mam umowę zlecenia. Czy pracodawca może mnie zwolnić z powodu epidemii? Czy może liczyć na dofinansowanie, aby utrzymać zlecenie? 28

Pytania i odpowiedzi dotyczące podstawowych kwestii prawnych w związku ze stanem epidemii koronawirusa

I. Działania podjęte w celu ograniczenia epidemii

1. Czym był wprowadzony 13 marca 2020 r. stan zagrożenia epidemicznego?

Zgodnie z art. 2 pkt 23 ustawy o chorobach zakaźnych³ „stan zagrożenia epidemicznego to sytuacja prawna wprowadzona na danym obszarze w związku z ryzykiem wystąpienia epidemii w celu podjęcia określonych w ustawie działań przeciwepidemicznych i zapobiegawczych dla zminimalizowania skutków epidemii”. Stan zagrożenia epidemicznego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej został wprowadzony Rozporządzeniem o stanie zagrożenia epidemicznego⁴. Zgodnie z jego § 1 stan zagrożenia epidemicznego obowiązywał od 14 marca 2020 r. do odwołania. Stan zagrożenia epidemicznego odwołano dn. 20.03.2020 r.⁵. W tym samym dniu rozporządzeniem o ogłoszeniu stanu epidemii⁶ na terenie Rzeczypospolitej Polskiej wprowadzono stan epidemii.

Co istotne, pomimo odwołania stanu zagrożenia epidemicznego i utraty mocy przez rozporządzenie, na podstawie którego stan ten wprowadzono, zachowują ważność decyzje, polecenia, wytyczne i zalecenia (np. decyzja ws. obowiązku odbycia kwarantanny) wydane w związku z ogłoszeniem stanu zagrożenia epidemicznego⁷.

2. Czym jest wprowadzony 20 marca 2020 r. stan epidemii?

Stan epidemii zgodnie z art. 2 pkt 22 ustawy o chorobach zakaźnych oznacza „sytuację prawną wprowadzoną na danym obszarze w związku z wystąpieniem epidemii w celu podjęcia określonych w ustawie działań przeciwepidemicznych i zapobiegawczych dla zminimalizowania skutków epidemii”. Stan epidemii

³ Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi; Dz.U. z 2019 r. poz. 1239, ze zm.; dalej: „ustawa o chorobach zakaźnych”.

⁴ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego; Dz. U. poz. 433, ze zm.; dostęp online: <http://dziennikustaw.gov.pl>; dalej zwane: „rozporządzeniem o stanie zagrożenia epidemicznego”.

⁵ Patrz: § 1 i § 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz.U. z 2020 r., poz. 490), dalej: „rozporządzenie o odwołaniu stanu zagrożenia epidemicznego”.

⁶ rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii; dalej: „rozporządzenie o ogłoszeniu stanu epidemii”.

⁷ § 2 rozporządzenia o odwołaniu stanu zagrożenia epidemicznego

został w Polsce wprowadzony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii⁸, które obowiązuje od 20 marca 2020 r. Oznacza to, że od 14 marca w Polsce obowiązywał stan zagrożenia epidemicznego, który 20 marca został zastąpiony stanem epidemii.

Różnica między stanem zagrożenia epidemicznego a stanem epidemii sprowadza się w zasadzie do stwierdzenia przez uprawniony organ – którym w skali kraju jest minister właściwy do spraw zdrowia – że sytuacja w kraju nie wskazuje już (tylko) na ryzyko wystąpienia epidemii, ale że liczba zakażeń lub zachorowań na chorobę zakaźną jest wyraźnie większa niż we wcześniejszym okresie albo że występują zakażenia lub choroby zakaźne dotychczas niewystępujące. W pewnym uproszczeniu, można powiedzieć, że to oficjalne stwierdzenie, że sytuacja sanitarno-epidemiologiczna w państwie uległa pogorszeniu.

Z praktycznego punktu widzenia nie musi to jednak oznaczać wprowadzenia dalej idących ograniczeń w funkcjonowaniu społeczeństwa, ponieważ zasadniczo arsenał środków dostępnych władzy wykonawczej i przewidzianych w ustawie o chorobach zakaźnych jest taki sam. To uprawniony podmiot (Minister Zdrowia) każdorazowo w drodze rozporządzenia decyduje, zastosowanie jakich środków jest konieczne i wystarczające w danej sytuacji (epidemii czy zagrożenia epidemicznego). Naturalnie w każdej chwili Minister Zdrowia może zmienić dowolny przepis w obowiązującym rozporządzeniu.

Wspomniane w odpowiedzi na poprzednie pytanie ograniczenia i obostrzenia wynikające z innych aktów normatywnych oczywiście nadal obowiązują w stanie epidemii.

3. Jak długo będą występować ograniczenia i kontrole na polskich przejściach granicznych?

Od godz. 00:00 15 marca 2020 r. do odwołania obowiązuje ograniczenie ruchu osobowego na wybranych przejściach granicznych, na kierunku wjazdowym do Rzeczypospolitej Polskiej^{9, 10, 11}.

8 Dz.U. poz. 491; dalej: „rozporządzenie o ogłoszeniu stanu epidemii”.

9 Na podstawie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie czasowego zawieszenia lub ograniczenia ruchu granicznego na określonych przejściach granicznych (Dz. U. poz. 435).

10 W odniesieniu do przejść granicznych z państwami UE ograniczenie ruchu osobowego na przejściach granicznych, na kierunku wjazdowym do Rzeczypospolitej Polskiej, polega na ograniczeniu kategorii osób, które mogą przekroczyć granicę państwową w lotniczych i morskich przejściach granicznych oraz przekraczających granicę państwową samochodami osobowymi w drogowych przejściach granicznych do:

1) obywateli Rzeczypospolitej Polskiej;

2) cudzoziemców, którzy są małżonkami albo dziećmi obywateli Rzeczypospolitej Polskiej albo pozostają pod stałą opieką obywateli Rzeczypospolitej Polskiej;

3) cudzoziemców posiadających Kartę Polaka;

4) szefów misji dyplomatycznych oraz członków personelu dyplomatyczno-konsularnego misji, czyli osób posiadających stopień dyplomatyczny oraz członków ich rodzin;

5) cudzoziemców posiadających prawo stałego lub czasowego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

6) cudzoziemców posiadających prawo do pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, tj. cudzoziemców uprawnionych do wykonywania pracy na takich samych zasadach co obywatele polscy, posiadający zezwolenie na pracę, zezwolenie na pracę sezonową, oświadczenie o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

11 Ruch graniczny na przejściach granicznych z Federacją Rosyjską, Republiką Białoruś oraz Ukrainą, których wykaz, wraz z rodzajem ruchu granicznego dozwolonego przez te przejścia, określono w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie czasowego zawieszenia lub ograniczenia ruchu granicznego na określonych przejściach granicznych.

Ponadto rozporządzeniem z 13.03.2020 r. w sprawie przywrócenia tymczasowo kontroli granicznej¹² w okresie od dnia 15 marca 2020 r. do dnia 24 marca 2020 r. przywrócono tymczasowo kontrolę graniczną osób na granicach wewnętrznych z państwami należącymi do Strefy Schengen¹³. Termin ten, zgodnie z art. 28 Kodeksu granicznego Schengen¹⁴, w razie potrzeby może być przedłużany na odnawialne okresy nie dłuższe niż 20 dni. Z kolei 29 marca jako końcowy termin obowiązywania zakazu został wskazany np. w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie zakazów w ruchu lotniczym¹⁵.

Wbrew podawanym przez niektóre media błędnym informacjom data zakończenia stanu zagrożenia epidemicznego (lub stanu epidemii) nie została wyznaczona na 31 marca 2020 r. Data ta została przyjęta w wewnętrznych zarządzeniach niektórych sądów i instytucji. Wszystko wskazuje na to, że ograniczenia i kontrole na polskich przejściach granicznych będą utrzymane co najmniej do Wielkanocy, a być może dłużej.

4. Na czym polega obowiązek poddania się obowiązkowej kwarantannie?

Zgodnie z definicją z ustawy o chorobach zakaźnych kwarantanna oznacza:

**„odosobnienie osoby zdrowej, która była narażona
na zakażenie w celu zapobieżenia szerezeniu się chorób
szczególnie niebezpiecznych i wysoce zakaźnych”**

Ustawa o chorobach zakaźnych uzależnia objęcie osoby zdrowej kwarantanną lub nadzorem epidemiologicznym od postanowień inspekcji sanitarnej. Maksymalny, ustawowy czas trwania kwarantanny to 21 dni. W przypadku zakażenia koronawirusem okres kwarantanny najczęściej wynosi 14 dni. Obowiązkowa kwarantanna może być stosowana wobec tej samej osoby więcej niż raz, do czasu stwierdzenia braku zagrożenia dla zdrowia i życia ludzkiego¹⁶. Obowiązek poddania się kwarantannie nakładany jest w drodze decyzji przez państwowego powiatowego inspektora sanitarnego lub państwowego granicznego inspektora sanitarnego. Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy o chorobach zakaźnych decyzja ta jest wydawana w stosunku do:

12 § 2. Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie przywrócenia tymczasowo kontroli granicznej osób przekraczających granicę państwową stanowiącą granicę wewnętrzną; Dz.U. z 2020 r. poz. 434, ze zm.; dalej: „rozporządzenie ws. przywrócenia tymczasowo kontroli granicznej”

13 Zgodnie z § 3. rozporządzenia ws. przywrócenia tymczasowo kontroli granicznej kontrolę graniczną osób przywrócono tymczasowo:

- 1) na granicy państwowej z Republiką Czeską;
- 2) na granicy państwowej z Republiką Federalną Niemiec;
- 3) na granicy państwowej z Republiką Litewską;
- 4) na granicy państwowej z Republiką Słowacką;
- 5) w portach morskich stanowiących granicę wewnętrzną w rozumieniu kodeksu granicznego Schengen;
- 6) w portach lotniczych stanowiących granicę wewnętrzną w rozumieniu kodeksu granicznego Schengen.

14 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (dalej zwany: „Kodeksem granicznym Schengen”); publ. Dz.Urz.UE z 23.03.2016 r., L 77/1.

15 Dz. U. poz. 436. Dokładniej chodzi o datę 29 marca 2020 r. obliczoną jako 14 dzień od dnia następującego po dniu ogłoszenia rozporządzenia tj. od 14 marca 2020 r. W miarę rozwoju sytuacji należy się jednak spodziewać zmiany terminu zakazów w ruchu lotniczym (z wyjątkiem specjalnych lotów czarterowych).

16 Patrz: art. 34 ust. 3 ustawy o chorobach zakaźnych.

- osoby zakażonej lub chorej na chorobę zakaźną
- osoby podejrzanej o zakażenie lub chorobę zakaźną
- osoby, która miała styczność ze źródłem biologicznego czynnika chorobotwórczego.

Ponadto polscy obywatele i członkowie ich rodzin powracający do kraju mają obowiązek odbycia czteronastodniowej kwarantanny – w tym wypadku, zgodnie z rozporządzeniem epidemicznego ogłoszenia stanu epidemii, nie jest konieczne wydanie decyzji przez organy inspekcji sanitarno-epidemiologicznej¹⁷. W uzasadnionych przypadkach właściwy organ inspekcji sanitarnej¹⁸ może zdecydować o skróceniu lub zwolnieniu z obowiązku odbycia kwarantanny¹⁹.

Kwarantanna nie dotyczy wybranych grup osób, które przekraczają polską granicę w ramach wykonywania czynności zawodowych, w tym zawodowych kierowców w transporcie międzynarodowym oraz żołnierzy polskich i sojuszników, jak również innych przedstawicieli służb mundurowych wykonujących zadania służbowe²⁰.

Nieprzestrzeżenie warunków kwarantanny stanowi wykroczenie stypizowane w art. 116 kodeksu wykroczeń²¹ zagrożone karą grzywny w wysokości do 5 tysięcy złotych. Złamanie warunków kwarantanny, w sytuacji gdy podlegająca jej osoba wie, że jest zarażona, może stanowić również przestępstwo w rozumieniu art. 161 § 2 kodeksu karnego, które jest zagrożone karą pozbawienia wolności do roku.

5. Jakie ograniczenia wprowadzono w związku z ogłoszeniem stanu epidemii?

Aktualnie obostrzenia wynikające z wprowadzonego 20 marca stanu epidemii jedynie nieznacznie różnią się od wprowadzonych 13 marca nakazów i zakazów wprowadzonych w związku z ogłoszeniem stanu zagrożenia epidemicznego. Należą do nich:

17 Patrz: § 3. 1 w zw. z § 2. Ust. 2 pkt 2

18 Państwowy inspektor sanitarny właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu, w których ma być obowiązkowa kwarantanna lub inny upoważniony przez Głównego Inspektora Sanitarnego państwowy inspektor sanitarny.

19 § 2 ust. 8 rozporządzenia o ogłoszeniu stanu epidemii.

20 Zgodnie z §2 ust. 6 rozporządzenia o ogłoszeniu stanu epidemii obowiązek kwarantanny nie dotyczy osób przekraczających granice Rzeczypospolitej Polskiej „w ramach wykonywania czynności zawodowych:

1) w Rzeczypospolitej Polskiej lub państwie sąsiadującym przez osobę wykonującą czynności zawodowe w tych państwach;

2) przez załogę statku w rozumieniu przepisów o bezpieczeństwie morskim lub załogę statku powietrznego w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2019 r. poz. 1580 i 1495 oraz z 2020 r. poz. 284);

3) przez kierowców wykonujących przewóz drogowy w ramach międzynarodowego transportu drogowego lub międzynarodowego transportu kombinowanego w rozumieniu przepisów o transporcie drogowym;

4) przez kierowców wykonujących przewóz drogowy w ramach międzynarodowego transportu drogowego lub międzynarodowego transportu kombinowanego w rozumieniu przepisów o transporcie drogowym powracających z zagranicy innymi środkami transportu niż pojazd, którym jest wykonywany transport drogowy:

a) w celu odbioru odpoczynku, o którym mowa w rozporządzeniu (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniającym rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylającym rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85WE (Dz. Urz. UE L 102 z 11.04.2006, str. 1, z późn. zm.), na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

b) po odebraniu za granicą odpoczynku, o którym mowa w rozporządzeniu określonym w lit. a, oraz po przerwie w świadczeniu pracy w okolicznościach wskazanych w art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz. U. z 2019 r. poz. 1412).

Zgodnie z §2 ust. 7 rozporządzenia o ogłoszeniu stanu epidemii obowiązek kwarantanny nie dotyczy żołnierzy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej lub żołnierzy wojsk sojuszników, funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej oraz Służby Ochrony Państwa, wykonujących zadania służbowe.”

21 Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 821, 1238).

- a. zakaz organizowania zgromadzeń w rozumieniu art. 3 prawa o zgromadzeniach²², gdy liczba uczestników zgromadzenia wynosi więcej niż 50 osób, wliczając w to organizatora i osoby działające w jego imieniu;
- b. ograniczenie liczby osób uczestniczących w nabożeństwach i innych formach kultu religijnego do 50 osób zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz obiektów kultu religijnego²³;
- c. wstrzymanie od 15 marca 2020 r. do odwołania przemieszczania się pasażerów w transporcie kolejowym poza granice Rzeczypospolitej Polskiej²⁴;
- d. obowiązek odbycia, z niewielkimi odstępstwami, obowiązkowej kwarantanny przez osoby, które przekroczyły granicę Rzeczypospolitej Polskiej²⁵;
- e. zakaz prowadzenia działalności przez lokale gastronomiczne z wyjątkiem przygotowywania i podawania dań na wynos, a także obsługi pasażerów przez restauracje w środkach transportu²⁶;
- f. zakaz organizacji imprez, targów, wystaw, kongresów, konferencji i spotkań²⁷;
- g. zakaz organizacji wszelkich wydarzeń o charakterze kulturalnym i rozrywkowym, takich jak m.in. koncerty czy seanse kinowe²⁸;
- h. zakaz prowadzenia działalności związanej ze sportem, rozrywkowej i rekreacyjnej²⁹ (np. kluby taneczne, baseny, siłownie, kluby fitness, kluby spotkań, escape roomy);
- i. zakaz prowadzenia działalności związanej z konsumpcją i podawaniem napojów³⁰;
- j. ograniczenie działalności bibliotek, muzeów, pozostałej działalności kulturalnej;
- k. ograniczenie działalności w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego.

Minister Zdrowia wprowadził również czasowe ograniczenie funkcjonowania większości sklepów w obiektach handlowych o powierzchni większej niż 2000 m². Zgodnie z § 6 ust. 2 rozporządzenia o ogłoszeniu stanu epidemii w obiektach takich czasowo zabronione jest prowadzenie:

22 § 11 rozporządzenia o ogłoszeniu epidemii w zw. z ustawą z dnia 24 lipca 2015 r. Prawo o zgromadzeniach, Dz.U. z 2019 r., poz. 631, dalej: „Prawo o zgromadzeniach”.

23 Pełna treść normy prawnej wynikającej z § 6 ust. 1 pkt 4 w zw. z § 7 ust. 1 pkt 3 Rozporządzenia o ogłoszeniu stanu epidemii: „czasowe ograniczenie sprawowania kultu religijnego w miejscach publicznych, w tym w budynkach i innych obiektach kultu religijnego, polegają na konieczności zapewnienia, aby w trakcie sprawowania kultu religijnego na danym terenie lub w danym obiekcie znajdowało się łącznie, zarówno wewnątrz i na zewnątrz pomieszczeń, nie więcej niż 50 osób, wliczając w to uczestników i osoby sprawujące kult religijny”.

24 § 2 ust. 1 rozporządzenia o ogłoszeniu stanu epidemii.

25 § 2 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia o ogłoszeniu stanu epidemii; Co istotne, nie jest tu wydawania odrębna decyzja administracyjna, a obowiązek odbycia kwarantanny obowiązuje z mocy prawa, w związku z przekroczeniem polskiej granicy;

26 § 6. Ust. 1 pkt 1 lit. a Rozporządzenia o ogłoszeniu stanu epidemii;

27 Pełna treść § 6 ust. 1 pkt 1 lit b Rozporządzenia o ogłoszeniu stanu epidemii: „związanej z organizacją, promocją lub zarządzaniem imprezami, takimi jak targi, wystawy, kongresy, konferencje, spotkania, włączając działalności polegające na zarządzaniu i dostarczaniu pracowników do obsługi terenów i obiektów, w których te imprezy mają miejsce”.

28 Pełna treść § 6 ust. 1 pkt 1 lit c i e rozporządzenia o ogłoszeniu stanu epidemii: „zakaz prowadzenia działalności twórczej związanej z wszelkimi zbiorowymi formami kultury i rozrywki, a także działalności związanej z projekcją filmów lub nagrań wideo w kinach na otwartym powietrzu lub w pozostałych miejscach oraz działalności klubów filmowych”.

29 § 6 ust. 1 pkt 1 lit d Rozporządzenia o ogłoszeniu stanu epidemii.

30 § 6 ust. 1 pkt 1 lit f Rozporządzenia o ogłoszeniu stanu epidemii.

- (i) handlu detalicznego najemcom powierzchni handlowej, których przeważająca działalność³¹ polega na handlu wyrobami tekstylnymi, wyrobami odzieżowymi, obuwiem i wyrobami skórzanymi, meblami i sprzętem oświetleniowym, sprzętem RTV lub AGD, artykułami piśmienniczymi i księgarskimi;
- (ii) działalności gastronomicznej i rozrywkowej.

Wszystkie wskazane wyżej ograniczenia obowiązują do odwołania stanu epidemii. Ponadto §10 Rozporządzenia o ogłoszeniu stanu epidemii pozwala również, przez czas trwania zagrożenia epidemicznego, na ograniczenie wykonywania zadań przez urząd administracji publicznej lub jednostkę organizacyjną wykonującą zadania o charakterze publicznym do wykonywania:

- 1) wyłącznie zadań niezbędnych do zapewnienia pomocy obywatelom;
- 2) określonych zadań przez ten urząd lub jednostkę w sposób wyłączający bezpośrednią obsługę interesantów.

Złagodzenie ograniczeń w stosunku do zakazów przyjętych w rozporządzeniu ws. stanu zagrożenia epidemicznego

Co istotne, w odróżnieniu do katalogu zakazów obowiązujących w związku z ogłoszeniem stanu zagrożenia epidemicznego³², rozporządzenie o ogłoszeniu stanu epidemii nie zakazuje już prowadzenia „działalności związanej z prowadzeniem obiektów noclegowych turystycznych i miejsc krótkotrwałego zakwaterowania”.

W rozporządzeniu o ogłoszeniu stanu epidemii wyraźnie wskazano również, w których sklepach w obiektach handlowych powyżej 2000m² może być prowadzona działalność. Sprzedaż w galeriach handlowych mogą prowadzić sklepy, w których przeważająca działalność polega na sprzedaży: żywności, produktów kosmetycznych, artykułów toaletowych, środków czystości, produktów leczniczych, wyrobów medycznych, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia³³, gazet, artykułów budowlanych lub remontowych, artykułów dla zwierząt domowych, paliw. Taki zakres wyłączeń powoduje, że sklepy remontowo-budowlane oraz najprawdopodobniej większość sklepów wielkopowierzchniowych w „galeriach handlowych” powinno być otwartych.

31 Warto odnotować, że użycie sformułowania „przeważająca działalność” pozwala w niektórych przypadkach na funkcjonowanie sklepów wielkopowierzchniowych w galeriach handlowych.

32 Patrz: § 5 ust. 1 pkt 1 lit g rozporządzenia

33 W rozumieniu art. 3 ust. 3 pkt 43 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz.U. 2019 poz. 1252, ze zm.).

II. Funkcjonowanie służby zdrowia w trakcie stanu epidemii

6. Czy odbędą się planowane wcześniej zabiegi medyczne i wizyty w szpitalach?

Planowane zabiegi, operacje, hospitalizacja, rehabilitacja, badania diagnostyczne niezwiązane z zapobieganiem i zwalczaniem epidemii wirusa SARS-CoV-2 mogą zostać ograniczone do niezbędnego minimum lub czasowo zawieszane. Zgodnie z zaleceniami Narodowego Funduszu Zdrowia z 15 marca 2020 r.³⁴:

„W celu minimalizacji ryzyka transmisji infekcji COVID-19, Centrala NFZ zaleca ograniczenie do niezbędnego minimum lub czasowe zawieszenie udzielania świadczeń wykonywanych planowo lub zgodnie z przyjętym planem postępowania leczniczego. Dotyczy to przede wszystkim planowanych pobytów w szpitalach w celu: przeprowadzenia diagnostyki oraz zabiegów diagnostycznych, leczniczych i operacyjnych, prowadzenia rehabilitacji leczniczej, świadczeń z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, stomatologii, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, badań diagnostycznych wykonywanych ambulatoryjnie takich jak: tomografia komputerowa, rezonans magnetyczny, PET, gastroscopia, kolonoskopia, USG oraz badań profilaktycznych i przeprowadzania szczepień. W każdym przypadku odroczenia terminu udzielenia świadczenia, a szczególnie w razie podjęcia decyzji o zawieszeniu udzielania świadczeń należy ocenić i wziąć pod uwagę uwarunkowania i ryzyka dotyczące stanu zdrowia pacjentów i prawdopodobieństwo jego pogorszenia”.

7. Czy jeśli w trakcie stanu epidemii upłynął termin planowanego zabiegu to będę musiała ponownie wpisywać się na listę oczekujących i czekać ponownie na swoją kolej?

Minister Zdrowia w § 8 ust. 5 rozporządzenia o ogłoszeniu stanu epidemii przedstawił odpowiedź na tak postawione pytanie. Jeśli w trakcie trwania epidemii świadczeniobiorca (pacjent) nie zgłosi się na ustalony termin udzielenia świadczenia opieki zdrowotnej i zostanie z tego powodu skreślony z listy³⁵, podlega przywróceniu na tę listę bez konieczności uprawdopodobnienia, że niezgłoszenie się nastąpiło z powodu siły wyższej.

Przesłanką przywrócenia na listę oczekujących na dane świadczenie opieki zdrowotnej jest zgłoszenie wniosku o przywrócenie najpóźniej w terminie 14 dni od dnia odwołania stanu epidemii.

³⁴ Dostęp online: <https://www.nfz.gov.pl/aktualnosci/aktualnosci-centrali/komunikat-dla-swiadczeniodawcow-w-sprawie-zasad-udzielania-swiadczen-opieki-zdrowotnej,7646.html>.

³⁵ „Lista” w rozumieniu art. 20 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. 2019 poz. 1373, ze zm.)

8. Zachorowałem/zachorowałam, ale nie są to objawy zarażenia koronawirusem. Czy przychodnie funkcjonują normalnie?

NFZ zaleca obiektom podstawowej opieki zdrowotnej udzielanie świadczeń w postaci teleporad przez zatrudnionych w przychodni lekarza, pielęgniarkę lub położną oczywiście o ile udzielenie porady medycznej nie wymaga osobistego kontaktu z pacjentem. Należy wyraźnie zaznaczyć, że w przypadku gdy środki porozumiewania się na odległość nie będą wystarczające do postawienia diagnozy, nadal istnieje możliwość zbadania pacjenta po jego osobistym stawiennictwie w przychodni lub szpitalu.

Potwierdzenie tożsamości pacjenta odbywa się za pomocą systemu teleinformatycznego lub przez telefon³⁶. Pamiętaj, że w takiej sytuacji niezbędne będzie podanie podstawowych danych osobowych oraz numeru PESEL.

Listę placówek podstawowej opieki zdrowotnej, z podziałem na województwa, a także numery telefonów do poszczególnych placówek znajdują Państwo na stronie internetowej <https://www.nfz.gov.pl/aktualnosci/aktualnosci-centrali/teleporady-dotyczace-koronawirusa-w-przychodniach,7621.html>.

9. Choruję na chorobę przewlekłą. Czy lekarz może wypisać mi receptę na większą ilość leku niż dotychczas? Czy mogę otrzymać receptę bez wychodzenia z domu?

Tak. Wskazówki dla lekarzy znalazły się w zaleceniach Narodowego Funduszu Zdrowia. NFZ w celu uniemożliwienia rozprzestrzeniania koronawirusa w poczekalniach szpitali i przychodni zachęca³⁷ do korzystania z teleporad medycznych. Za ich pośrednictwem mogą Państwo uzyskać nie tylko e-receptę, ale również e-zwolnienie oraz zalecenia dotyczące dalszego leczenia.

Więcej informacji znajdują Państwo pod adresem: <https://www.nfz.gov.pl/aktualnosci/aktualnosci-centrali/teleporady-dotyczace-koronawirusa-w-przychodniach,7621.html>.

10. Co to jest e-recepta i jak ją zrealizuję?

Zgodnie z opisem zamieszczonym w serwisie pacjent.gov.pl e-recepta to elektroniczny dokument, który zastępuje tradycyjną, papierową receptę³⁸. E-receptę zrealizujesz na podstawie czterocyfrowego kodu, który otrzymasz w trakcie teleporady, e-mailem lub SMS-em. Jeśli nie konfigurowałeś dostępu do Internetowego Konta Pacjenta – nie szkodzi. Aby zrealizować e-receptę wystawioną w trakcie teleporady, wystarczy, że zapamiętasz lub zapiszesz sobie czterocyfrowy kod podany przez lekarza, a przy realizacji recepty w aptece podasz dodatkowo farmaceucie swój numer PESEL.

Co do zasady e-recepta jest ważna 30 dni, chyba że lekarz, który wystawił e-receptę, wyraźnie zaznaczył inny termin ważności recepty. Maksymalny okres ważności e-recepty to 365 dni.

Więcej informacji o e-receptie uzyskasz pod adresem: <https://pacjent.gov.pl/internetowe-konto-pacjenta/erecepta>.

³⁶ Patrz: § 8 Rozporządzenia o ogłoszeniu stanu epidemii.

³⁷ <https://www.nfz.gov.pl/aktualnosci/aktualnosci-centrali/teleporady-dotyczace-koronawirusa-w-przychodniach,7621.html>.

³⁸ e-recepta, dostęp online: <https://pacjent.gov.pl/internetowe-konto-pacjenta/erecepta>

III. Sprawy urzędowe i sądowe

11. Mam do załatwienia ważną sprawę urzędową. Za niedotrzymanie terminu grozi mi administracyjna kara pieniężna. Czy mogę załatwić tę sprawę zdalnie – przez Internet?

Tak, można załatwić sprawę elektronicznie. Być może ze względu na ograniczenie otwarcia określonych urzędów oraz potencjalne ograniczenie w funkcjonowaniu placówek pocztowych, będą Państwo zmuszeni złożyć wniosek za pośrednictwem Elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej (ePuap), dostępnej pod adresem: <https://login.gov.pl/login/login>.

Co istotne, za pośrednictwem ePuap jest możliwe podpisywanie i składanie dokumentów nie tylko jako osoba fizyczna, lecz również jako członek organu zarządzającego osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej – w imieniu takiego podmiotu. Aby wystać pismo w imieniu organizacji należy założyć profil zaufany takiego podmiotu i dokonać późniejszego wyboru tzw. „kontekstu” (w jakim chcemy złożyć pismo do organu administracji publicznej).

W ten sposób dana osoba może np. jako prezes zarządu spółki z o.o., a nie osoba fizyczna, przesać do urzędu dany wniosek, opatrując go swoim profilem zaufanym po wyborze kontekstu³⁹ spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Profil zaufany ePUAP można również wykorzystać do podpisania innego rodzaju dokumentów, np. umów zawieranych przez przedsiębiorców, którzy chcieliby zachować formę pisemną przy jednoczesnym ograniczeniu osobistego spotkania lub przesyłania umowy pocztą.

Aby podpisać dokument elektronicznie, przy wykorzystaniu profilu zaufanego, należy wejść na stronę <https://www.gov.pl/web/gov/podpisz-dokument-elektronicznie-wykorzystaj-podpis-zaufany>.

12. Dotychczas nie założyłem profilu zaufanego ePUAP. Czy mogę to zrobić bez wychodzenia z domu?

To zależy od tego, czy mają Państwo rachunek w banku, który zawarł stosowne porozumienie z Ministerstwem Cyfryzacji i w swoim kanale bankowości elektronicznej umożliwi poświadczenie tożsamości. Aktualny wykaz banków i dostawców dających taką możliwość znajdziesz pod adresem: <https://pz.gov.pl/dt/login/login>. Jeśli Państwa bank nie znajduje się na tej liście, celem potwierdzenia swojej tożsamości w trakcie zakładania profilu zaufanego będzie konieczne stawienie się w wybranym urzędzie.

³⁹ „Kontekst” stanowi nazwę własną stosowaną na platformie ePUAP.

gov.pl(<https://www.gov.pl/>)

Login Profil Zaufany

Zaloguj się za pomocą nazwy użytkownika lub adresu e-mail

Nazwa użytkownika lub adres e-mail

Nie pamiętam nazwy użytkownika (/dt/loginReminder?url=b15rtwbnnufhgxyapim)

Hasło

Nie pamiętam hasła (/dt/passwordReset?url=b15rtwbnnufhgxyapim)

ZALOGUJ SIĘ

Zaloguj się przy pomocy banku lub innego dostawcy

LUB

Nie masz Profilu Zaufanego?
Twój bank lub dostawca nie udostępnia logowania?

Z zapowiedzi Ministerstwa Cyfryzacji wynika, że trwają prace nad innymi metodami weryfikacji tożsamości w trakcie zakładania profilu zaufanego. Pozwoliłoby to w przyszłości uniknięcia stawiennictwa w urzędzie.

Jeśli nie założyliście Państwo jeszcze profilu zaufanego reprezentowanej przez Was organizację (np. spółki z o.o., w której jesteście prezesem zarządu) instrukcję, jak założyć profil zaufany „organizacji” (osoba prawna jak np. spółka z o.o., jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej jak np. wspólnota mieszkaniowa), znajdziecie pod adresem:

https://epuap.gov.pl/wps/wcm/connect/529ac444-6510-4bf3-997e-48b750ae0df3/Zak%C5%82adanie+konta+organizacji_v3.pdf?MOD=AJPERES

13. Dostałem wezwanie do stawiennictwa w sądzie w charakterze świadka. Czy posiedzenie odbędzie się? A co z terminem na złożenie apelacji?

Jeśli jeszcze nie otrzymał Pan telefonicznej informacji o odwołaniu terminu posiedzenia, proszę wejść na stronę internetową danego sądu i zapoznać się z ostatnimi komunikatami. W większości sądów ich praca została ograniczona do 31 marca 2020 r. Rozprawy i posiedzenia jawne odbywają się jedynie w niektórych sprawach, jak:

- przesłuchanie osoby w trybie zabezpieczenia dowodu lub co do której zachodzi obawa, że nie będzie można jej przesłuchać na rozprawie;

- wybrane sprawy z zakresu prawa rodzinnego, np. o zabezpieczenie bezpośrednio zagrożonego dobra dziecka, o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej;
- wybrane sprawy z zakresu prawa karnego, np. w przedmiocie zastosowania, przedłużenia, zmiany lub uchylenia tymczasowego aresztowania, sprawy ekstradycyjne, publikacja orzeczeń.

Przykładową treść zarządzenia Sądu Okręgowego w Warszawie w sprawie ograniczenia jego pracy znajdziecie Państwo tutaj:

<http://bip.warszawa.so.gov.pl/attachments/download/12668>

Nie wszędzie zastosowano się jak dotąd do pisma Ministra Sprawiedliwości z 17 marca, w którym zalecał wstrzymanie wysyłki wszelkich pism sądowych, z których doręczeniem związane są terminy na złożenie środków odwoławczych (głównie zażaleń, apelacji), oraz prosił o wstrzymanie wyznaczania terminów rozpraw i posiedzeń poza sprawami najpilniejszymi.

19 marca Minister Sprawiedliwości zaprezentował także założenia ustawy regulującej funkcjonowanie sądów w czasie zagrożenia epidemicznego⁴⁰ (epidemii). Projekt zakłada m.in. zawieszenie terminów procesowych i materialnoprawnych. To oznaczałoby, że w tym czasie nie byłoby możliwe przedawnienie roszczeń, przedawnienie karalności, a czynności procesowe (np. złożenie zażalenia, apelacji, uzupełnienie braków formalnych pisma) mogłyby zostać dopełnione dopiero po zakończeniu stanu epidemii lub stanu zagrożenia epidemicznego.

Zanim projekt ministerstwa wejdzie w życie, sądy różnie radzą sobie z obecną nadzwyczajną sytuacją. Wiele z nich wciąż wysyła do stron pisma z wyraźnie zakreślonymi terminami na dokonanie czynności, pod rygorem negatywnych skutków procesowych. Często naraża to strony lub ich pełnomocników na konieczność dwukrotnego stawiennictwa w placówce pocztowej i zajęcia miejsca w kolejce (Poczta Polska skróciła godziny pracy⁴¹):

- pierwszy raz celem odbioru awizowanej przesyłki (często awizacja następuje automatycznie, bez próby doręczenia pisma przez listonosza);
- drugi raz celem wysyłki pisma procesowego do sądu.

Podsumowując, trudno mówić na razie o jednolitej praktyce sądów. Dlatego przed każdym terminem stawiennictwa warto sprawdzić stronę internetową sądu i spróbować połączyć się z Biurem Obsługi Interesantów.

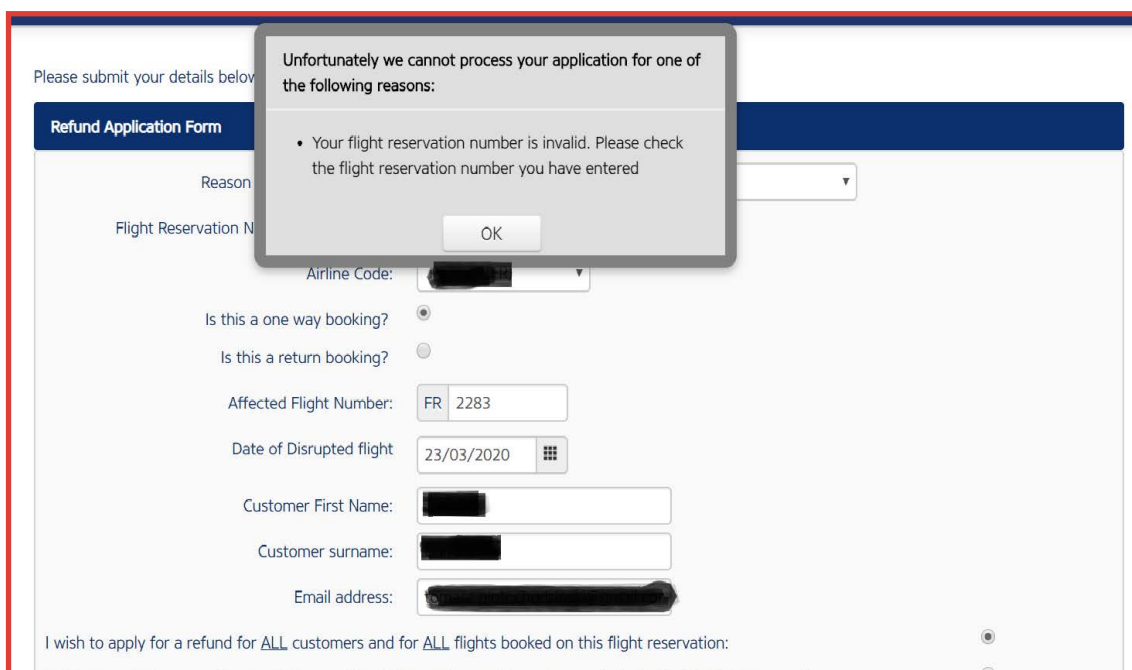
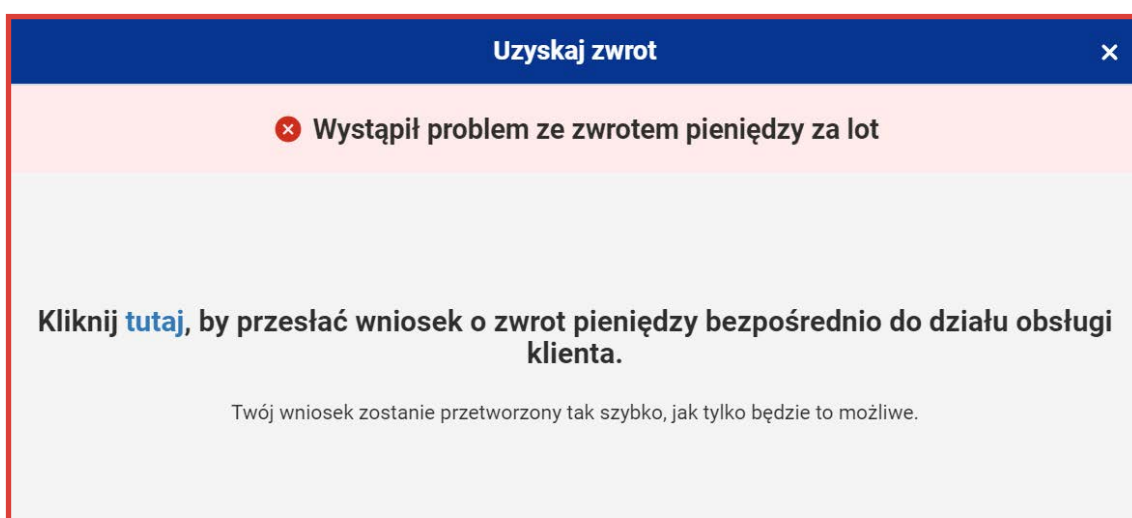
40 „Nadzwyczajne przepisy ustawowe dla wymiaru sprawiedliwości”, dostęp online: <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/nadzwyczajne-przepisy-ustawowe-dla-wymiaru-sprawiedliwosci>

41 Patrz: „Zmiany w związku z wprowadzeniem stanu zagrożenia epidemicznego”, dostęp online dn. 19.03.2020 r.: <http://www.poczta-polska.pl/zmiany-w-zwiazku-z-wprowadzeniem-stanu-zagrozenia-epidemicznego/?fbclid=IwAR1-JBXY6wLd44iMot7YDfb8PFOCo4PqTMHXUIZLFvfXGo8TzTerTeqEEvk>.

IV. Uprawnienia konsumentów

14. W związku z zamknięciem granic dla międzynarodowego ruchu lotniczego mój lot nie odbył / nie odbędzie się. Czy i jak mogę ubiegać się o zwrot pieniędzy od linii lotniczej?

Linia lotnicza, której lot został odwołany, powinna poinformować Państwa o tym fakcie i zaproponować możliwość zwrotu pieniędzy albo zmianę rezerwacji na inny lot. Niestety w formularzach udostępnianych przez jedną z popularniejszych linii budżetowych problemem jest wyskakujący komunikat o rzekomo błędnym wpisaniu numeru rezerwacji.

W takiej sytuacji zalecamy „udokumentowanie” prób dokonania zwrotu za pośrednictwem platformy przewoźnika lotniczego np. poprzez zapisanie strony jako pliku w formacie .pdf, po skorzystaniu z opcji „drukuj do pliku” w menu przeglądarki internetowej.

Tego rodzaju dokument wraz z wydrukiem maila informującego o rezerwacji na dany lot mogą posłużyć Państwu jako dowody, które wykorzystają Państwo w trakcie zgłoszenia do wystawcy karty (banku) żądania skorzystania z procedury *charge back* (odwróconego obciążenia karty) oferowanej przez Visa i Master Card.

W związku z odwołaniem lotów w dobie pandemii koronawirusa otwarte pozostają pytania o skuteczność wniosków o wypłatę przez linię lotniczą odszkodowania. Uprawnienie takie wynika z rozporządzenia Komisji Europejskiej nr 261/2004 i wynosi:

- 250 euro dla wszystkich lotów o długości do 1500 km;
- 400 euro dla wszystkich lotów wewnątrzspółnotowych dłuższych niż 1500 km i wszystkich innych lotów o długości od 1500 km do 3500 km.

Istotne jest, że zgodnie z rozporządzeniem Komisji Europejskiej linia lotnicza może odmówić wypłaty odszkodowania, gdy odwołanie lotu wynika z „nadzwyczajnych okoliczności, których nie można było uniknąć”.

15. W najbliższym czasie miałem/miałam zarezerwowaną zagraniczną wycieczkę za pośrednictwem biura podróży. Czy mogę z niej zrezygnować i ubiegać się o zwrot pieniędzy?

Tak. Szczegółowe zasady odstąpienia od tego typu reguluje art. 47 ustawy o imprezach turystycznych⁴², zgodnie z którym *Podróżny może odstąpić od umowy o udział w imprezie turystycznej w każdym czasie przed jej rozpoczęciem. Zazwyczaj jednak taka decyzja wiąże się z koniecznością uprzedniego potrącenia odpowiedniej i uzasadnionej opłaty za odstąpienie od umowy.*

Otrzymanie pełnego zwrotu wpłat jest możliwe w przypadku „nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności, które mogą znacząco wpłynąć na przewóz podróżnych i realizację imprezy turystycznej w miejscu docelowym lub jego najbliższym sąsiedztwie”.

Niewątpliwie do takich nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności należy aktualnie zamknięcie międzynarodowego ruchu lotniczego z Polski i do naszego kraju. Dopiero ta okoliczność, raczej niż okoliczność występowania w danym kraju zachorowań na koronawirusa, stanowi mocną przesłankę do odstąpienia od umowy i żądania zwrotu całości wniesionych wpłat.

Jeśli za wycieczkę zapłaciliście Państwo kartą debetową lub kredytową, w przypadku późniejszych problemów ze zwrotem wpłaconych pieniędzy, możecie spróbować skorzystać z procedury *charge-back*.

Do najprostszych, pod kątem możliwości zwrotu uiszczonej ceny zakupu za wycieczkę, należy sytuacja, w której klient biura podróży wykupił dodatkowe ubezpieczenie, które obejmuje również koszty rezygnacji. Ubezpieczenie takie gwarantuje ochronę i zwrot kosztów poniesionych w wyniku rezygnacji lub

⁴² Ustawa z dnia 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych oraz powiązanych usługach turystycznych; Dz.U. z 2019 r. poz. 548.

przerwania wyjazdu. Należy jednak zaznaczyć, że nie wszyscy ubezpieczyciele przyjęli na siebie ryzyko ubezpieczeniowe wynikające z wystąpienia epidemii. Zakres uprawnień będzie ściśle skorelowany z zapisami OWU (Ogólnych Warunków Ubezpieczenia).

16. W związku ze stanem zagrożenia epidemicznego / stanem epidemii kino odwołało seans filmowy, na który wcześniej nabyłem bilet. Co zrobić, gdy usługodawca odmawia wykonania usługi i zwrotu pieniędzy?

W pierwszej kolejności sugeruję wezwanie na piśmie do zwrotu pieniędzy za niewykorzystany bilet. Jeśli dokonaliście Państwo płatności za pośrednictwem karty debetowej lub kredytowej to możecie skorzystać z procedury *charge-back* (pl: obciążenie zwrotne). *Charge back* jest dostępny dla wszystkich posiadaczy kart Visa i Master Card.

Przesłanek pozwalających na wszczęcie procedury *charge back* jest wiele. Do najważniejszych będą należały: zwrot lub unieważnienie transakcji albo nieotrzymanie przez posiadacza karty dóbr lub usług, za które zapłacił. Procedura *charge back* może być szczególnie pomocna w przypadku konieczności odzyskania pieniędzy po zwrocie biletów lotniczych, rezygnacji z noclegów za pośrednictwem portalu rezerwacji noclegów etc. Więcej informacji na temat procedury zgłaszania roszczeń w ramach zwrotnego obciążenia karty uzyskują Państwo w swoim banku.

17. Moja legitymacja studencka jest ważna do 31 marca 2020 r. Czy od kwietnia będzie trzeba płacić 100% ceny biletu na przejazd komunikacją miejską, koleją lub autobusem?

Prawodawca wziął pod uwagę zbliżający się termin ważności hologramów na legitymacjach, przy jednoczesnym odwołaniu zajęć i ograniczeniu funkcjonowania uczelni. Termin ważności hologramów, a tym samym uprawnienie do zniżek na ulgowe przejazdy środkami komunikacji publicznej, przesunięty został na dzień 31 maja 2020 r., bez konieczności ich potwierdzenia w dziekanacie⁴³.

W analogicznym zakresie wydłużeniu ważności podlegają legitymacje doktorantów⁴⁴.

43 Stosowną podstawą prawną jest dodanie do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. o studiach (Dz.U. poz. 1861, ze zm. wynikającą z Dz.U. z 2020 r. poz. 420) nowego § 45a o treści:

„§ 45a. Elektroniczne legitymacje studenckie, których ważność została potwierdzona w pierwszym semestrze roku akademickiego 2019/2020, zachowują ważność do dnia 31 maja 2020 r., bez konieczności potwierdzenia ich ważności w sposób określony w § 21 ust. 1”.

44 Stosowne zmiany zostały wprowadzone Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 marca 2020 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie dyplomów doktorskich, dyplomów habilitacyjnych i legitymacji doktoranta (Dz.U. poz. 418).

V. Prawa i obowiązki pracowników i pracodawców

18. Prowadzę jednoosobową działalność gospodarczą – kierowca taksówki. Moje przychody załamały się. Czy mogę liczyć na zwolnienie ze składek ZUS do czasu jak sytuacja gospodarcza wróci do normy?

W przedstawionej sytuacji istnieją dwa podstawowe rozwiązania.

Możecie Państwo skorzystać z zapowiadanej przez Prezesa ZUS możliwości wnioskowania o odroczenie o 3 miesiące płatności składek na ZUS⁴⁵ za luty, marzec i kwiecień. Należy jednak wyraźnie zaznaczyć, że „odroczenie” oznacza jedynie odsunięcie w czasie płatności składki ZUS, a nie umorzenie obowiązku jej zapłaty albo wprowadzenie dobrowolności zapłaty składek ZUS.

Należy odnotować, że 21 marca odbyło się spotkanie Prezydenta RP, Prezesa ZUS, Prezesa BGK oraz minister rozwoju, po którym nieoficjalnie przedstawiono możliwość zwolnienia ze składek wszystkich samozatrudnionych i mikroprzedsiębiorców jeśli ich przychody spadną o więcej niż połowę w stosunku do lutego tego roku⁴⁶. Szczegóły rozwiązania oraz ostateczny kształt zmian legislacyjnych nie są jeszcze znane. Szacowany miesięczny koszt zwolnień z płatności składek ZUS to 13 mld złotych.

W sytuacji samozatrudnionych, którzy nie zatrudniają pracowników i którzy szacują, że przychody w danym miesiącu nie pozwolą na pokrycie w pełni składek ZUS, ostatecznym wyjściem może być **zawieszenie działalności gospodarczej**.

Wniosek o zawieszenie działalności gospodarczej należy złożyć osobiście w urzędzie, listownie lub elektronicznie za pośrednictwem strony ceidg.gov.pl. Warunkiem przy złożeniu wniosku jest jego podpisanie podpisem elektronicznym albo profilem zaufanym, o którym wspomniano w odpowiedzi na jedno z wcześniejszych pytań.

Szczegółowo procedurę zawieszenia prowadzenia działalności gospodarczej opisano na stronie: <https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/zawieszenie-wznowienie-i-zamkniecie-firmy/chce-zawiesic-spolke-zarejestrowana-w-krs/co-to-jest-zawieszenie-firmy-i-kiedy-mozna-to-zrobic>.

19. Na jakie inne wsparcie państwa polskiego mogę liczyć w związku z pogorszeniem się mojej sytuacji gospodarczej?

Wsparcie dla przedsiębiorców, których płynność finansowa została zagrożona w związku z ograniczeniami prowadzenia działalności gospodarczej przewiduje tzw. „Tarcza Antykryzysowa” (pakiet ostonowy), zapowiedziana na konferencji prasowej 18 marca 2020 r. przez Prezesa Rady Ministrów oraz Prezydenta RP.

Przyjęcia konkretnych ustaw nie należy się jednak spodziewać z dnia na dzień. Pierwszym problemem może być już sama zmiana formuły posiedzenia Sejmu z tradycyjnego zgromadzenia na sali plenarnej

⁴⁵ Koronawirus: ZUS zawiesi składki na 3 miesiące, dostęp online [17.03.2020 r.]: <https://www.rp.pl/ZUS/303179973-Koronawirus-ZUS-zawiesi-skladki-na-3-miesiace.html>.

⁴⁶ „Prezydent ingeruje w tarczę antykryzysową. Zmiana dotyczy zwolnienia ze składek na ZUS”, dostęp online: <https://www.money.pl/gospodarka/prezydent-ingieruje-w-tarcze-antykryzysowa-zmiana-dotyczy-zwolnienia-ze-skladek-na-zus-6491304822839425a.html>

na głosowania „w grupach”. Przy pracach legislacyjnych ustawodawca powinien też pamiętać o unijnych zasadach dotyczących pomocy publicznej, co może wydłużyć czas procedowania nad ustawą.

Dotychczas rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 marca 2020 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie udzielania przez Bank Gospodarstwa Krajowego pomocy de minimis w formie gwarancji spłaty kredytów⁴⁷ rozszerzono program gwarancji de minimis BGK dla małych i średnich firm. Zmiany przewidują

- (i) podwyższenie z 60% do 80% wartości kredytu wysokość udzielanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego gwarancji;
- (ii) podwyższenie dopuszczalnej łączną wartość pomocy de minimis udzielonej jednemu przedsiębiorcy.

Pakiet ustaw przyjętych pod zbiorczą nazwą „Tarczy Antykryzysowej” wg zapowiedzi Prezesa Rady Ministrów oraz Prezydenta RP ma być znany 20 marca 2020 r. Szacunkowa wartość wsparcia ma wynieść 212 mld złotych.

Tarcza Antykryzysowa składać ma się z 5 filarów⁴⁸:

- Bezpieczeństwo pracowników;
- Finansowanie przedsiębiorstw;
- Ochrona zdrowia;
- Wzmocnienie systemu finansowego;
- Program inwestycji publicznych.

20. Jakie wsparcie rządu obejmuje tzw. Tarcza Antykryzysowa?

Refundacja przez Państwo części wynagrodzeń pracowników firm w trakcie tzw. przestoju⁴⁹. Warunkiem wypłaty świadczeń miałyby być:

- a) odnotowanie przez firmę spadku obrotów o 15% w ciągu 2 miesięcy albo o 20-25% w ciągu 1 miesiąca;
- b) zastosowanie się przez przedsiębiorcę do obowiązków wynikających z ustawy z dnia 11 października 2013 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z ochroną miejsc pracy⁵⁰.

47 Dz.U. poz. 454.

48 Strona internetowa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów: „Premier: Tarcza antykryzysowa pomoże przedsiębiorcom i pracownikom”, dostęp online w dn. 19.03.2020 r.: <https://www.premier.gov.pl/wydarzenia/aktualnosci/premier-tarcza-antykryzysowa-pomoze-przedsiębiorcom-i-pracownikom.html>

49 ibidem

50 Dz.U. poz. 1291.

Państwo refundowałoby część wynagrodzenia pracownika do wysokości 40% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w 2019 r., drugie tyle stanowiłby wkład pracodawcy, a o 20% obniżeniu ulegałoby wynagrodzenie pracownika⁵¹.

Aktualne brzmienie tej ustawy, w tym konieczność uzgodnienia „przeestoju” ze związkami zawodowymi lub przedstawicielami załogi przedsiębiorstwa, a także obowiązek utrzymania zatrudnienia przez 12 miesięcy od daty zakończenia przeestoju, podają w wątpliwość, czy przedsiębiorcy będą korzystać z proponowanych rozwiązań.

Mikropożyczki dla firm zatrudniających do pięciu pracowników. Zgodnie z zapowiedziami Rady Gabinetowej taka pożyczka wynosząca 5 tysięcy złotych byłaby bezzwrotna, jeśli zatrudnienie w firmie zostałoby utrzymane przez minimum 6 miesięcy.

Bardziej elastyczny czas pracy. Trzecia propozycja miałaby prowadzić do sytuacji, w której pracownicy, którzy aktualnie nie mają zajęcia, po zakończeniu stanu zagrożenia epidemicznego / epidemii, mogli odpracować okres przeestoju w momencie powrotu gospodarki na ścieżkę wzrostu.

Wypłata świadczenia gwarantowanego z ZUS w wysokości ok. 2 tys. zł brutto. Z tego rozwiązania będzie mogło skorzystać ok. 2,2 mln osób m.in. samozatrudnionych oraz osób wykonujących wcześniej pracę na podstawie umów cywilno-prawnych. Szczegóły rozwiązania nie są znane. Z medialnych zapowiedzi Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej⁵² wynika, że wprowadzone rozwiązania mają dotyczyć osób, które były samozatrudnione lub zatrudnione na umowach cywilno-prawnych przed 1 marca 2020 r. Ze stron rządowych wynika, że koszt dla Funduszu Pracy ma wynieść ok. 9 mld zł. Wsparcie ma być wypłacane przez ZUS⁵³.

Przesunięcie o miesiąc lub dwa terminów składania deklaracji podatkowych. Zgodnie z zapowiedzią Ministra Finansów⁵⁴ późniejsze składanie deklaracji nie będzie się łączyło z jakimikolwiek kosztami.

Odroczenie do końca roku poboru podatku od sprzedaży detalicznej. Taka deklaracja padła ze strony Ministra Finansów. Szczegóły tego rozwiązania, podobnie jak w przypadku innych rozwiązań, będą znane po przyjęciu stosownych ustaw.

Wsparcie w leasingu dla firm z problemami. Zgodnie z zapowiedziami rządzących Agencja Rozwoju Przemysłu ma przeznaczyć 1,7 mld zł na refinansowanie umów leasingowych firm transportowych.

21. Czy jako przedsiębiorca w inny sposób mogę polepszyć swoją sytuację gospodarczą w dobie nadchodzącego kryzysu gospodarczego?

Zastrzegamy, że przedstawione w tej sekcji sugestie powinny zostać ocenione przez Państwa księgowość lub doradcę podatkowego pod kątem możliwości ich zastosowania również w Państwa przedsiębiorstwie. Propozycje dotyczą przede wszystkim płatników podatku VAT.

51 Pracownicy firm dotkniętych przestojem mogą liczyć na pensję w wysokości maksymalnie 3,8 tys. zł brutto, co „na rękę” daje kwotę zbliżoną do 2,7 tys. zł.

52 Poranna rozmowa z Panią Minister w programie 24 pytania w Polskim Radiu 24 w dn. 20.03.2020 r.

53 ibidem

54 Strona internetowa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów: „Premier: Tarcza antykryzysowa pomoże przedsiębiorcom i pracownikom”, dostęp online w dn. 19.03.2020 r.: <https://www.premier.gov.pl/wydarzenia/aktualnosci/premier-tarcza-antykryzysowa-pomoze-przedsiębiorcom-i-pracownikom.html>

Wniosek o przeksięgowanie środków powstałych w związku z nadpłatą VAT. Jeśli prowadzicie Państwo np. wewnątrzspółnotową dostawę towarów, lub z innego powodu na rachunku VAT zgromadziliście większe środki, to mogą one służyć nie tylko do zapłaty przez Was podatku VAT, lecz również opłacenia niektórych innych należności publicznoprawnych. Zazwyczaj przedsiębiorcy, obawiając się „automatycznej” kontroli, wnioskuje o przeniesienie nadpłaty na kolejny okres rozliczeniowy. W aktualnej sytuacji należy rozważyć odejście od dotychczasowej praktyki. W tym celu do właściwego Naczelnika Urzędu Skarbowego mogą Państwo:

- złożyć wniosek o zaliczenie nadpłaty podatku VAT np. na poczet wykazanej przez Ciebie w deklaracji wysokości podatku CIT;
- złożyć wniosek o przekazanie na rachunek firmowy środków zgromadzonych na rachunku VAT. Szczegóły procedury znajdziesz pod adresem: https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/podatki-i-ksiegowosc/chce-rozliczac-vat/proc_896-wniosek-o-przekazanie-srodkow-z-rachunku-vat

Przejście na tzw. kasową metodę rozliczania VAT. Rozwiązanie to daje przedsiębiorcy możliwość odprowadzenia podatku VAT dopiero po opłaceniu faktury przez kontrahenta i uniknięcie sytuacji, w której przedsiębiorca jest zmuszony odprowadzić podatek VAT od nieopłaconej faktury.

22. W aktualnej sytuacji, w związku z brakiem dostępu do określonych towarów oraz zwolnieniami zdrowotnymi moich pracowników, nie jestem w stanie zrealizować zlecenia / wykonać dzieła / wykonać prac budowlanych. Czy jest możliwa renegocjacja warunków i terminów umowy?

Odpowiedź na tak postawione pytanie jest w dużym stopniu uzależniona od treści łączącej strony umowy. Jedną z podstawowych paremii, znanych jeszcze od czasów Imperium Rzymskiego jest zasada „pacta sunt servanda”, zgodnie z którą „umów należy dotrzymywać”. Dwie podstawowe ścieżki prowadzące do zmiany warunków umowy, zmniejszenia wysokości zamówienia lub wydłużenia terminu jego realizacji to:

- renegocjacja warunków zawartej umowy i podpisanie ze swoim partnerem handlowym aneksu do zawartej umowy;
- powództwo do sądu w oparciu o art. 357¹ kodeksu cywilnego⁵⁵.

Zgodnie z art. 357¹ k.c. możliwe jest oznaczenie przez sąd sposobu wykonania zobowiązania, wysokości świadczenia lub nawet orzeczenie o rozwiązaniu umowy. Jest to jednak możliwe przy rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współżycia społecznego, w sytuacji gdy nastąpiła nadzwyczajna zmiana stosunków, a spełnienie świadczenia byłoby połączone z nadmiernymi trudnościami albo groziłoby jednej ze stron rażąca stratą, czego strony nie przewidywały przy zawarciu umowy.

W opinii autora poradnika już samo wezwanie przed-sądowe do polubownego rozstrzygnięcia sporu dotyczącego nowych warunków wykonywania danej umowy, może doprowadzić do zawarcia ugody lub aneksu do umowy bez angażowania sądu.

Przykładem częstych spraw trafiających w bieżącym tygodniu do kancelarii prawnych są zlecenia od klientów chcących renegocjować zawierane wcześniej umowy najmu lokali przeznaczonych na działalność

⁵⁵ Dz.U. z 2019 r. poz. 1145, ze zm.

gospodarczą. W każdej z tych sytuacji podstawę faktyczną wezwań przedsądowych (a później również pozwów) stanowi okoliczność wystąpienia „siły wyższej” – stanu zagrożenia epidemią (stanu epidemii) choroby powodowanej przez koronawirusa.

23. W moim zakładzie pracy pracujemy na tzw. open space. Pracodawca boi się, że w zakładzie pracy będzie szerzyć się epidemia koronawirusa. Czy zgodne z prawem jest nakazanie pracownikowi świadczenia pracy zdalnej? Czy jako pracownik mogę zażądać od pracodawcy możliwości wykonywania pracy zdalnej zamiast osobistego stawiennictwa w biurze?

Zgodnie z art. 4 tzw. specustawy ws. zwalczania koronawirusa⁵⁶:

„W celu przeciwdziałania COVID-19 pracodawca może polecić pracownikowi wykonywanie, przez czas oznaczony, pracy określonej w umowie o pracę, poza miejscem jej stałego wykonywania (praca zdalna)”.

Co istotne, ustawa nie przewiduje uprawnienia pracownika do samodzielnego decydowania o możliwości wykonywania pracy zdalnej – wymaga to więc każdorazowo uzgodnienia z pracodawcą.

24. Jestem rodzicem dziecka, które uczęszcza do szkoły podstawowej. Czy przysługuje mi płatne zwolnienie z pracy na czas opieki nad dzieckiem?

Zgodnie z art. 4 specustawy ws. zwalczania koronawirusa:

W przypadku zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których uczęszcza dziecko, z powodu COVID-19, ubezpieczonemu zwolnionemu od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem w wieku do ukończenia 8 lat przysługuje dodatkowy zasiłek opiekuńczy za okres nie dłuższy niż 14 dni.

Odpowiadając na pytanie – jeśli dziecko, nad którym jest sprawowana opieka ukończyło 8. rok życia, to nie przysługuje na nie dodatkowy zasiłek opiekuńczy. Na początku marca pojawiały się postulaty podwyższenia wieku dziecka, początkowo przychylnie odebrane przez Minister Panią Jadwigę Emilewicz. W późniejszych wypowiedziach zdementowała jednak informację o możliwym podwyższeniu wieku dziecka, uprawniającym do dodatkowego zasiłku opiekuńczego.

Jeśli dziecko, nad którym sprawujemy opiekę, ukończyło 8 rok życia, rodzic chcący zachować prawo do wynagrodzenia, powinien skorzystać w takim przypadku z płatnego urlopu wypoczynkowego przysługującego pracownikowi lub przekonać pracodawcę do wydania rodzicowi polecenia o wykonywaniu pracy zdalnej.

⁵⁶ Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych; Dz.U. z 2020 r. poz. 374; dalej: „specustawa ws. zwalczania koronawirusa”.

25. Jestem zatrudniony na umowie o dzieło. Pracodawca zrezygnował z moich usług, a ja zostałem bez wynagrodzenia. Nie stać mnie na płatność rat kredytu hipotecznego. Czy mogę wnioskować o „wakacje kredytowe”?

Jednym z zapowiadanych rozwiązań tzw. Tarczy Antykryzysowej jest jednorazowe wsparcie z ZUS w wysokości 2000 zł brutto również dla osób zatrudnionych na podstawie umowy o dzieło. Nie znamy szczegółów tego rozwiązania. Proszę jednak śledzić stronę internetową ZUS, na której po przyjęciu konkretnych rozwiązań legislacyjnych, zamieszczona będzie instrukcja, w jaki sposób ubiegać się o takie świadczenie.

Odnosząc się do drugiego zagadnienia – konieczności spłaty kredytu – wskazać należy, że zgodnie z zapowiedziami Związku Banków Polskich najprawdopodobniej możliwe będzie odroczenie płatności rat kredytowych na 3 miesiące. Nie znamy aktualnie oficjalnego stanowiska.

Rozwiązanie pozwalające na odłożenie w czasie terminu spłaty kapitałowej części raty kredytu wdrożył już mBank, który daje swoim klientom możliwość zawieszenia obowiązku spłaty rat kredytu na maksymalny okres 6 miesięcy⁵⁷.

Warto wskazać, że 17 marca 2020 r. Rada Polityki Pieniężnej obniżyła wysokość stóp procentowych⁵⁸. Podstawowa stopa referencyjna została obniżona do poziomu 1,0 % w skali rocznej. Stało się to pierwszy raz od pięciu lat. Obniżono również stopę rezerwy obowiązkowej z 3,5 proc. do 0,5 proc.

Zgodnie z wcześniejszymi zapowiedziami Prezesa Narodowego Banku Polskiego skutkiem obniżenia stóp procentowych będzie zmniejszenie obciążeń wynikających z istniejących zobowiązań i wspomagających budżety firm i gospodarstw domowych, a także obniżających koszty obsługi długu publicznego⁵⁹. Obniżenie stóp procentowych ma również drugą stronę medalu. Skutkiem kroku podjętego przez Radę Polityki Pieniężnej będzie również:

- (i) zmniejszenie oprocentowania depozytów na rachunkach bankowych i lokatach;
- (ii) dodatkowy bodziec do obniżenia wartości złotówki w stosunku do innych walut, co może niekorzystnie wpłynąć na sytuację „frankowiczów”.

26. Mam umowę zlecenia. Czy pracodawca może mnie zwolnić z powodu epidemii? Czy może liczyć na dofinansowanie, aby utrzymać zlecenie?

Podstawowe regulacje prawne dotyczące umów zlecenia zawiera kodeks cywilny w art. 734-751. Dodatkowo, zgodnie z art. 750 k.c. do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu.

57 Strefa Biznesu: Przez koronawirusa chcesz odłożyć spłatę kredytu? W mBanku już to załatwisz – nawet na pół roku i bez wychodzenia z domu!, dostęp online [17.03.2020 r.]: <https://strefabiznesu.pl/przez-koronawirusa-chcesz-odlozyc-splate-kredytu-w-mbanku-juz-to-zalatwisz-nawet-na-pol-roku-i-bez-wychodzenia-z-domu/ar/c3-14860483>.

58 RPP obniża stopy procentowe. Są najniższe w historii, serwis money.pl, dostęp online 17.03.2020 r.: <https://www.money.pl/banki/rpp-obniza-stopy-procentowe-sa-najnizsze-w-historii-6489867282008193a.html>.

59 *Ibidem*.

Zgodnie z regulacją kodeksową⁶⁰ dający zlecenie może je wypowiedzieć w każdym czasie. Przyjmującemu zlecenie należy się w takim przypadku:

- zwrot wydatków, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia,
- część wynagrodzenia odpowiadającą jego dotychczasowym czynnościom.

Dodatkowo kodeks cywilny przewiduje, że **jeżeli wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, dający zlecenie jest zobowiązany naprawić szkodę**. Znaczenie tego uprawnienia wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z 11 września 2002 r sygn. akt V CKN 1152/00:

„Jeżeli zdarzy się, że umowa zostanie rozwiązana bez ważnego powodu, wówczas stosunek prawny wprawdzie wygasa, a więc takie rozwiązanie jest skuteczne, ale strona, która od umowy odstąpiła bez ważnego powodu, jest zobowiązana dać drugiej odszkodowanie za straty, wynikłe z rozwiązania umowy”.

Otwartym pozostaje pytanie, czy za „ważny powód” rozwiązania umowy zlecenia sądy powszechne będą uznawać ogłoszenie na terenie RP stanu epidemii lub problemy zleceniodawcy wynikające ze spowolnienia gospodarczego⁶¹.

W aktualnym stanie prawnym regulacje ustawowe nie chronią w dostatecznym stopniu trwałości stosunku, na podstawie którego zleceniobiorca dokonuje w imieniu zleceniodawcy określonych czynności prawnych lub świadczy na rzecz zleceniodawcy określone usługi. Zleceniobiorca może liczyć na wynagrodzenie za czas, w którym świadczył usługi.

Jednym z zapowiadanych rozwiązań tzw. Tarczy Antykryzysowej jest jednorazowe wsparcie z ZUS w wysokości 2000 zł brutto również dla osób zatrudnionych na podstawie umowy o zlecenie. Nie znamy szczegółów tego rozwiązania. Proszę jednak śledzić stronę internetową ZUS, na której po przyjęciu konkretnych rozwiązań legislacyjnych, zamieszczona będzie instrukcja, w jaki sposób ubiegać się o takie świadczenie.

Otwartym pozostaje pytanie, czy zapowiadane przez rządzących wsparcie polegające na dofinansowaniu przez państwo 40% kosztów wynagrodzenia pracownika przedsiębiorstwa w trakcie „przeboju” będzie dotyczyć również „miejsc pracy” osób świadczących swoje usługi na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło.

⁶⁰ Art. 746 k.c.

⁶¹ Zgodnie z uzasadnieniem wyroku Sądu Najwyższego 14.05.2002 r., sygn. akt V CKN 1030/2000: „rozstrzygnięcie, czy istnieją ważne powody, powinno być dokonane z uwzględnieniem okoliczności faktycznych sprawy, a także treści i celu łączącej strony umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług”. Za ważny powód są uznawane m.in. *nagła choroba, zmiana miejsca zamieszkania lub sytuacji życiowej, utratę przez którąkolwiek ze stron koncesji lub innych uprawnień niezbędnych do wykonania umowy* (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 24.09.1998 r., sygn. akt I CKN 448/98).

PRAKTYCZNE ZAGADNIENIA PRAWNE W CZASACH EPIDEMII COVID-19
ODPOWIEDZI NA NAJWAŻNIEJSZE PYTANIA
- PORADNIK -

Instytut Ordo Iuris uruchamia również bezpłatną infolinię prawną. Dzięki niej rodziny, które znalazły się w trudnej sytuacji w związku z zagrożeniem COVID-19, mogą skorzystać z indywidualnej porady prawnej. Infolinia będzie czynna codziennie od poniedziałku do piątku w godzinach 11:00-17:00

☎ 533 326 803

✉ koronawirus@ordoiuris.pl

WSPARCIE DARCYŃCÓW

Instytut Ordo Iuris jest fundacją i zakres naszej aktywności jest ściśle uzależniony od funduszy, które pozyskamy na działalność statutową. Ceniąc sobie niezależność, nie korzystamy ze środków publicznych i grantów, których pozyskanie mogłoby ją ograniczać. Naszą działalność prowadzimy tylko dzięki hojności naszych Darczyńców, zwłaszcza tych, którzy wspierają nas regularnie co miesiąc w ramach Kręgu Przyjaciół (więcej na: www.przyjaciele.ordoiuris.pl)

RAZEM MOŻEMY REALNIE WPŁYWAĆ NA RZECZYWISTOŚĆ!

Darowiznę można przekazać na konto

32 1160 2202 0000 0002 4778 1296

Fundacja Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris
ul. Zielna 39, 00-108 Warszawa
oraz za pomocą przelewów internetowych

Tpay i PayPal (szczegóły na stronie www.ordoiuris.pl)

Strona internetowa poradnika: koronawirus.ordoiuris.pl